

пентръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 51.

Luni, 17. Decembrie.

1845.

РОМЪНИИ ЛА D. A. de Gerando.

Орї кѣнд зп вѣрват кѣ вазъ дѣн врео нацие де челе маї лѣminate а ле Европеї сѣпѣне ла кѣноуѣнда шї жѣдеката пѣвликѣлѣ сѣѣ пе врео патріе, саѣ пе ниѣе по-поарѣ кѣноскѣте пѣлѣ акѣта саѣ фоарте рѣѣ саѣ ниѣї декѣт, пої чеї пѣѣїн кѣноскѣѣї авем интерес ѣдоїт а аѣла ѣндатѣ опініа че авѣ ачел стрѣїн деспре пої, атѣт пентрѣ-ка де кѣтѣва ел аѣ дескоперїт оаре-каре трѣсѣрї зѣвроасе де карактер ѣн пої, сѣ пе шїм ѣндрепта, кѣт шї ка дакѣ ачелаш пѣ немери а не жѣдека дрепт, саѣ кѣ пе жѣдекѣ кѣ патїмѣ саѣ дѣпѣ информѣѣїї ѣмпѣтїмїте, пої сѣ пѣ пердем тїмпѣл, сѣ пе ѣндрептѣм ѣн окїї лѣмеї реорѣнтѣнд пѣрерїле стѣпгаче; адаогѣ ла ачестеа, кѣ есте де mare интерес а аѣла, дѣпѣ че фелїѣ де їсвоарѣ пе пот кѣноаѣе пе пої франгозїї, англїї, ѣрманїї ш. а. ш. а., ачеста кѣ атѣт маї вѣртос, кѣ кѣт пѣлѣ акѣт сѣѣ окѣпат маї пѣѣїнї стрѣїнї кѣ стареа шї кѣ репортѣрїле поастрѣ шї кѣ кѣт пої ѣншїне ам фост маї лепеншї ѣнтрѣ а не фаче кѣноскѣѣї Европеї, кѣ кареа тї се наре кѣ пе вїиторїѣ dorїm а петрече ѣн комѣнїкаѣїе стрїнсѣ, пекѣрматѣ шї прїп ниѣї зп фелїѣ де ѣмпреѣїѣрѣрї дѣштане тѣрѣвратѣ маї тѣлт.

D. Герандо скрїсе франгозѣе пентрѣ пѣвликѣл нациеї сале; дар картеа дѣлї се традѣсе ѣндатѣ шї ѣн лїмба ѣрманѣ, прїп зрмаре се дѣдѣ маї деодатѣ прїлеж ла дѣѣт наѣїї а шї форма саѣ а шї modїfїка пѣререа деспре лѣкѣиторїї патріеї поастрѣ, дѣпѣ кѣт авѣторѣл ва фї фост порочїт де а пѣтеа копвїнѣе шї стѣпѣнї дѣхѣрїле. Не пе сїмѣїм кїемаѣїї а скоате о прескѣртаре дїн картеа ѣнтрѣагѣ а Длѣї авѣтор, тѣ-каркѣ амѣндѣѣ томѣрїле ѣї сѣпт плїне де обсерѣаѣїї интересанте фѣкѣте ѣн кѣѣї-ва анї петрѣкѣѣїї ѣн патріа поастрѣ знде се шї кѣсѣторї пѣшїнд ѣн легѣмїнте де рѣдїре кѣ famїlїа графїлор Телекї; пе сѣїїм аї аналїза шї сїмпатїїле вѣдїте їѣї коло ѣн прївїнѣда тѣтѣрор наѣїлор маї пѣме-роасе аї ачестеї патрії, кѣт шї ѣн прї-вїнѣда гѣверпѣлѣї; чї треаѣа поастрѣ ва фї, а скоате ачї маї тоате кѣте аѣ скрїс D. Герандо деспре пої ромѣнїї шї — де не ва фї ертат кѣт есте алтора — а алыѣ-ра маї тѣрѣїѣ шї зпеле обсерѣаѣїї а ле поастрѣ.

Ла кап. 3 ворѣїнд D. Герандо деспре портѣрїле попоарѣлор зїче: „Чел маї нї-тореск дїн тоате есте алромѣнїлор. ѣн-вѣрѣкаѣїї кѣ пѣлѣз ка шї алѣї пѣтѣптенї, еарна поартѣ чоаречї стрїмѣїї дїн пѣлѣрѣ

алѣъ пѣмиді hагиснуа *), ші зп пептаріѣ де пеле алѣъ кѣсѣтъ кѣ флорі рошіі. Песте мѣжлок се дпчпнг кѣ зп лат шерпаріѣ де пеле, каре ле шервевде де възпаріѣ; дп кап поартъ о пѣльріе латъ, саѣ о кѣчѣлъ дпн пеле де мел алѣъ. Пе деасѣпра а рѣнкъ зп вештѣнт кѣ пѣрѣл лѣог пѣмит гѣвѣъ, саѣ алѣл де пѣлѣрѣ сеіпѣ пе ла марціні тівітъ кѣ пѣлѣрѣ пестріѣ. **) Кѣлѣдѣмпіптеа лор сѣпт опіпчїле пѣміте воескор ла зпгѣрї, фѣкѣте пѣмаї дпн кѣте о вѣкатъ де пеле де кам (?), кроїте дѣпъ форма пічорѣлї шї легате кѣ кѣреле де пічор. — Портѣл фемеїлор есте кѣрат шї елегант. Еле поартъ кѣмашѣ де пѣлѣзъ фрѣтсеѣгатъ ла пепт дпн пайпте кѣ кѣсѣтѣрї де арпч рошѣ саѣ вѣлѣтъ; о чпнгъ-тоаре (врѣѣ) рошіе е легатъ песте кѣмашѣ кареа е фоарте скѣртъ шї ажѣпѣе пѣлѣ ла піѣе поале лѣпчї шї алѣе. Оп пайпте шї дпн дѣрѣпт аѣ шѣрѣе де лѣпъ кѣ дпврѣстѣтѣрї пестріѣе, че ле пѣтеск кѣтрпнѣе. Асѣпра фрїгѣлї еле поартъ зп кожок мѣк, саѣ зп спенѣел вѣлпїт кѣ пеле. Пѣлѣ кѣнд пѣ се тѣрїтъ, зѣмѣл кѣ капѣл гол, іар пѣрѣл дп дпплетеск дптрї о сїпгѣрѣ косїѣдъ лѣсатъ пе спїпаре дп жос. Маї тѣрїѣѣ поартъ дпвѣлїтоаре алѣъ, кареа зпѣорї спѣлѣрѣ дп жос ка зп вѣл, іар алтеорї е легат ка зп тѣрѣап. Дп пічоаре поартъ опіпчї, дар маї дес чїстѣлїѣе рошіі. Кѣнд мерг ла тѣрг, дшї дѣк чїстеле сѣпцїоарѣ шї пѣмаї кѣнд ажѣлг

ла ораш ле дпкалѣѣ. Токма аша се де скѣлѣѣ еле шї кѣнд ажѣлг ла врезн пѣрѣѣ шї трек прїп апъ кѣ пічоареле гоале. Ної ам вѣлѣт піѣе оаменї скѣндѣлїндѣсе фоарте дпн прїчїна ачеаста, шї фїндкѣ вѣзѣрѣ ѣепѣпкїї голї, дпкеїерѣ, кѣ фемеїле ачестеа токма п'ар авеа пічї о рѣшіне, шї кѣ ар фї преа десѣрѣпате. Дар ної крѣдем, кѣ пѣртареа оаменїлор патѣреї пѣ трѣвѣе прївїтъ кѣ окїї зпѣї парїсіан, шї ної тѣртѣрїсім кѣрат, кѣ ної ла прївїреа ачѣеа токма атѣт де пѣдїпѣ дпгрѣдошаре сїмѣдїрѣм, ка шї кѣм ам фї вѣлѣт трекѣнд пе дппайптепѣе статѣре де а ле лѣї Poussin.

— Дп ачелаш кап авѣторѣл арѣ прїлеж а ворѣї деспре тїрѣпїле лѣї Міхаїѣ вїтеазѣл, кѣм і леаѣ дпмпѣртѣшїт алѣїї шї деспре вѣїдеѣреа зпѣї сѣте де ромѣнї де аї лѣї ла Хѣїедїн дп а. 1600.

Дп кап 8 дѣпъ че дескрїе кѣ тѣлѣт пѣлѣчере Аїѣдѣл шї колеѣїл зпгѣреск де аколо, апої трече ла Блаж аша:

„Дѣпъ че дп Аїѣд стѣдїем порпїрїле спїрїтѣале че мѣшкѣ пе маїарї, пѣ де парте де аколо дп Блаж траѣе лѣвареа ампїпте тот асемеѣеа порпїре ла ромѣнї. Дп Блаж рѣшеде епїскопѣл вїсерїчѣї греко-зпїте, тот ачї се афлѣ шї чел маї вѣл, саѣ адїкѣ сїпгѣрѣл лїчѣѣ пептрѣ ачѣастъ копѣсїе (леѣе). Попїї ромѣнѣцїї те дпкрѣдїпѣазѣт преа кѣ сѣпѣе рече, кѣ епїскопѣл дпн Блаж ар фї дптемеїат де Іѣстїпїан, кѣчї ачест дппѣрат ар фї ашезат дп Дачїа зп епїскоп. Архїерѣїї гречѣцїї лѣкѣзіа маї пайпте дп Фѣлѣгѣраш шї дшї перѣзѣрѣ прїпрїетѣїѣе сѣпт домпїа прїпцїлор протестанцїї. Дп веакѣл трекѣт дп деспѣтѣгѣвї дппѣратѣл Карол VI. кѣ о допѣцїе маре де тошїї пептрѣ перѣдеѣреа зпѣї

*) Зпгѣрѣѣе, іар ромѣнѣѣе дп Трансїлѣванїа чїоарѣчї. Реченсѣптѣл.

**) Ачѣаста е дѣндра, кѣм о поартъ дп дїпѣзѣтѣрїле Кѣлѣжѣлї, а Тѣрѣѣї шї пе аїреа, дар маї сѣпт шї кожочеле шї вѣлїлѣе. Реч.

вісерічі дн Българад, пе кареа demъndace a o дърта кънд кь зидіреа четъдеі. Епископіеа е пропріетаръ де шепте сате; дар венітъріле авіаі ажънг ла келтвіеліле че аре а пърта. Дін треі сзте школарі сърачі афлъ партеа чеа таі таре пріміре ші хранъ дн Блаж ші зна міе патрв сзте парохіі ръспъндіте дн даръ стаѣ свѣт къртвїреа епископвлї.“

„Днтре арістократіа магіаръ че аѣ кзчеріт дара кь савіа са ші днтре венетїкъл сас, каре се днвогъдеще прїп негъдеторїе, ромъніі трансілванї аѣ рътас първреа попор лъкръторїв де пътънт. Пентрв еї нъ е нічі о пайнтаре, нічі о десволтаре. Дакъ врезвъл дін еї се рїдікъ песте чеїлалдї, трече ла пація кзчерїтоаре ші се фаче магіар. Еї сьнт ші dedадї аші прїві попїі ка пе фїреції лор кьпітанї. Попїі віедвїеск днтре еї, мъпческ ка еї, ворвеск лімба лор, сьнт де сьпцеле лор; зртареа де ачі есте, кь попоръл дї чїпстеще. Преодїмеа дшї прїчепе рола са фоарте віне, ші о іа асвпръші. Прївідї ла ачел сьтеап кь плете лънці, кьм есе дін кьсзда са: дшї дескопере капъл днчет, пентрв кь каръл зпвї магнап трече пе ачі, дар ел днкондїзрв кьт коло, спре а сьрзта тъна преотвлї сьѣ. — Лъквїторїі Днгарїеї ші а Трансілванїеї опрїдї дін дрътъл чївілізациеї тїмп днделънгат прїп ръсвоїе сьпцераоасе, акъта се мїшкь ші еї кьтръ зп вїїторїв маї зпн. Ла ачеастъ дешептаре grandїоасъ попоръл ромън, каре іерї днкъ ера склав, пзтеа фї пзтаї чел дін зртъ. Гласъл преодїмеї сале л'аѣ дешептат спре мїшкаре ші пропъшіре. Ел зрмеазъ дъпъ ачеїа, днтрв карїі с'аѣ днкрезът атътеа сзте де

анї шї карїі нічі лаѣ пъръсїт врео одатъ. Дечї dorїреа mea de a мерце ла Блаж ера кь тотъл дреаптъ. Нъ врео дешартъ кь рїосїтате тъ дъсе пе міне аколо, еѣ воїаш а дїжъдека тотдеодатъ капъл шї ініма знеї падії.“

„Не сзвіне дн мінте, кь жьштътате дін ромъніі трансілванї аѣ рътас кредїчоасъ вісерїчеї гречещї кьрате; чеїлалдї аѣ прїміт зп фелїв de semi-католичїст, каре дъпъ опїніа папілор есте сь мїжлочїаскь зпїреа амбелор вісерїчі католиче*) шї пе каре дн пвмім вісерїкь гречеаскь зпїгъ. Гречїї зпїдї прїмеск кьмінекьзтра дн пъпе недоспїтъ**), рекъноск, кьткь дъхъл сьѣнт пърchede дін татъл шї дін фїѣл, кред дн локъл кьръдїторїв шї — чсва че есте маї імпортант — прїматъл папїї. Дела вісерїка лор чеа дін тъе пьстраръ еї, кьрціле вісерїчещї, правїла (ледва) шї кіар кълндарївл. Дн чевалалтъ Европъ се квооаще фоарте ръѣ мїшкареа релецеоасъ че с'аѣ порпїт днтре попоаръле Европї ръсърїтене. Нъ се щїе де кьтъ вазъ е днкондїзрат пзмеле дарълзї, каре аре потестате мїреапъ шї преодаскь deодатъ.“

„Дн веакъл ал 17-леа Георгїе I. Ракоці фькѣ а се традъче кьрціле сьїнте дн лімба ромънъ, каре пъпъ ачі се афла пзтаї дн лімба славоапъ веке. Се спъне, кь ел пе греко-ръсърїтенїї трансілванї аѣ воїт аї фаче калвіні, спре аї сьвзраце дела орї каре інфлзїндъ стрїнъ. Днпъратъл Леополд крезъ, кь ва ажъпде ачелаш скоп маї сїгър, дндвплекъндзї а трече ла

*) Апъсанъ шї ръсърїтеапъ.

**) Нічі de кьм шї піквїрї.

вісеріка знїть, прип кареа сказївл Romeї знїсе кѣтръ сіне пѣпъ ачі маї тѣлте мілоане полонї. Дн 16. Ізніе 1698 о парте а преодїмеї гречешї прїмі ачел католичїст. Дипѣратѣл dede преодїмор знеле дрептѣрї, аша дитрѣ алтеле дрептѣл de а свѣцѣрне треї kandidaці ла сказївл епіскопеск. Дпсѣ зн маре нѣмѣр de попі дпкѣ тот се дппротївіа знїреї шї треѣві а лі се да зн епіскоп неѣнїт, акѣрѣї rezıdıncѣ і се defıncе дп Сївіїѣ. Кѣтеѣа о сеѣвїрї, дїнтре каре знеле аѣ маї дпсемпѣтате полїтїкѣ, ера дп старе а тѣрї шї маї тѣлт депѣртареа че дпстрѣїна не амѣеле вісерїчі дела дпчепѣт. Аша спр. п. неѣнїції рѣмасерѣ не лѣпгѣ дптреѣвїреа алфаветѣлѣ чїрїліан, прип каре еї се апропіе de слаѣонї, дп време че знїції кѣ ортографїа італїанѣ прїмірѣ літереле латїне (?).“

„De шї не ла 1760 ѣрмасе о реакціе, тотѣш с'аѣ фѣкѣт сокотеалѣ, кѣ дела Леополд аѣ треѣвт маї тѣлт ка шесе сѣте мїї ла вісерїка знїть. Нѣмѣрѣл знїдімор се адаоде не зі че терде, кѣчі порпїреа релецеоасѣ нѣ стѣ не лок, дп време че дптр'ѣнї імперїѣ вechıп . . . кѣ ажѣторїѣ de dragonade, цѣранїї полонї се треѣ ла вісерїка гречешкѣ. Ачештѣ лѣптѣ секретѣ дпнтре Рѣсіа шї Австрїа есте о фапѣ преа дпсемпатѣ, кареа . . . шчл. шчл.“

„Спре а ажнїде ла Блаж ерам сіліт а лѣса дрѣтѣл цереї шї а апѣка не зн дрѣт ѣпгѣст шї рѣѣ, знде фѣрѣ пре'нгрїжіреа потрївітѣ de а'мї лѣа зн кар цѣрѣнеспк, неапѣрат тѣ рѣстѣрпнат. Мѣ токміїѣ кѣ зн кѣрѣѣш ромѣл, каре кѣ дестѣле скѣтѣрѣтѣрї шї кѣ оареш-каре остенеалѣ тѣ дѣсе ла Блаж. Сосїнд аїчі дпмі арѣтѣ, кѣ

ел нѣ цїе нїчі о оспетѣрїе знде сѣ пѣтем траде, de каре тѣ мїраїѣ шї нѣ преа; ел дпсѣ грѣві а'мї адаоде, кѣ епіскопѣл ар фї фоарте прїміторїѣ de оаспедї. Се пѣреа кѣ отѣл се сімте ферїчіт, кѣ поате інтра кѣ карѣл сѣѣ дп кѣртеа епіскопѣлѣ, кѣ'шї ва пѣтеа ашеѣа каїї дп граждѣл епіскопѣлѣ шї кѣ ва тѣпка кѣ оаме нїї епіскопѣлѣ, фїндкѣ еѣ дї dedeїѣ воїе а тѣ дѣче зндеї ва плѣчаа. Аша ел стете кѣ карѣл дїп пайнтеа пордѣї палатѣлѣ епіскопеск шї фѣрѣ а маї ацента порѣпчїле теле стрїгѣ дїп тоате пѣтерїле, кѣ зн кѣлѣторїѣ чере а фї словозїт дп лѣѣптрѣ. Ел дпшї депрїндеа пѣтереа гѣтлѣжѣлѣ дптр'о кѣрте дестѣл de маре, не знде се преѣтѣла нїде преодї тїнерї серїошї. Дп шерѣвїторїѣ дп азїї, алергѣ ла домпѣ-сѣѣ шї се ре'нтоарсе кѣ порѣпкѣ ка сѣ тѣ дптрѣѣѣкѣ. Фѣсеїѣ петреѣвт пе о скарѣ (трепте) дп сѣс шї прип кѣтеѣа галерїї, пѣпѣ че ажнїсеїѣ дптр'о салѣ лѣпгѣ декоратѣ кѣ портретеле епіскопїлор de леѣеа гречешкѣ дїп Трансїлѣанїа. Сала ачешта ера ілѣстратѣ пѣмаї de лѣтїна че пѣрта кондѣкторѣл теѣ, іар кѣнд треѣл ел не лѣпгѣ портрете, се пѣреа кѣ ачеле фізіономїї сеѣере кѣдїгѣ віацѣ прип лѣмїнѣ шї кѣ се апропіе. Шерѣвїторїѣл дескїсе о вшѣ дп капетѣл салей шї еѣ тѣ афлаїѣ дптр'о odaїе, знде шедеа дѣѣ персоане. Фада респектаѣлѣ а знїїа ера декоратѣ кѣ о варѣѣ алѣѣ лѣпгѣ. Челалалт аѣеа трѣсѣрї вібіе шї фїне шї пѣрта о варѣѣ че да дп кѣрѣптедѣ шї ера тѣлт дпгрїжітѣ. Ачешта се скѣлѣ, дпмі dede тѣна, тѣ презентѣ консоцѣлѣ сѣѣ епіскопѣлѣ дела Сївіїѣ, шї дпмі респѣнсе кѣ тоатѣ кѣвїндѣ ла компліментѣл че іам

ФЪКЪТ ДА ЛІТВА ЛАТИНЪ, ПЕНТРЪ-КЪ ПЪ ТЪ ПРѢА СІМДІАМ СІГЪР ПІЧІ ДА ЛІТВА ЦЕРТАНЪ, ПІЧІ ДА ЧЕА МАГІАРЪ, ІАР РОТЪНЕЦЕ ДАКЪ ПЪ ПРѢА ЕРАМ ДА СТАРЕ А ВОРЪІ. ДЪПЪ КЪТЕВА КЪВІНТЕ АСЪПРА ФРАНЦЕІ ШІ АСЪПРА ЪНГАРИЕІ, АСЪПРА ДРЪМЪРІМОР РЕЛЕ ШІ А ТІМЪЛЪІ ФРЪМОС. . . . ШЧЛ. ШЧЛ.“

„Оспіталітатеа Блъженімор мерітъ тоатъ лавда. ДА ВРЪМЪТОАРЕА ЗІ ВІЗІТАІЪ ЛІЧЕЪА КОНДЪС, ДЕ ПРОФЕСОРЪА ФІЛОСОФІЕІ ІОСІФ ПОП *), ВП ВЪРВАТ ТІПЪР КЪ СПІРТ ШІ КЪ ІНІМЪ. АЧЕСТВІА ДІ СЪНТ ДАТОРІЪ МЪЛТ ПЕНТРЪ ВЪНЕЛЕ ШІ МЪЛТЕЛЕ ЛЪІ ДЕСЛЪШІРІ, ШІ МЪ ВЪКЪР, КЪ ПЕНТРЪ КЪЛЪДЪРОСЪА СЪЪ АЖЪТОРІЪ ДІ ПОЧІЪ СПЪНЕ МЪЛДЪМІТЪ. ПРОФЕСОРЪА ПОП, ПЕ КАРЕ ДЕРЕГЪТОРІА СА ДА СІЛЕЦЕ ЛА ЛЪКЪРЪ НЕКЪРМАТ, АФЛЪ МІЖЛОК ДЕ А ДАВЪЦА ДА ЧЕАСЪРІЛЕ САЛЕ ЛІВЕРЕ ЛІМЪВЕЛЕ ДЕ ФРЪНТЕ А МЕ ЕЪРОПЕІ ШІ ЕЛ ВОРЪЕЦЕ ФРАНДОЗЕЦЕ, ІТАЛІЕНЕЦЕ, ПЕНЦЕЦЕ, ЛЪТІНЕНЕЦЕ, ВЪНГЪРЕЦЕ, РОТЪНЕЦЕ ШІ ТЪРЧЕЦЕ.“

„Фіиндкъ тот че се афлъ ла ротъні дін кълтъра міндеі, се поате афла пѣмаі ла преодіме (??), де ачі вртѣазъ, къ дакъ веі къвта віне, лічевл дела Блажесте вп семінаріѣ. Школаріі каріі се прімеск да ачелаш, есѣ ка преоді. ДА ПАА ОПЪЛЕА АН (??) ІНТРЪ ЕІ ДА ЛЪВІТРЪ, ДАВАДЪ ЛІМЪВЕЛЕ ШІ ЛІТЪРГІА; АПОІ СЕ ДАСОАРЪ ШІ СЕ ХІРОТОПЕСК. ЕЪ ТРЕКЪІЪ КЪ ПЪЧЕРЕ ПРІП САЛЕЛЕ ДЕ ДАВЪЦАТ ШІ ПРІП КЛАСЕ, АСКЪЛЪТЪНД ПЪКЪВТА ЛІМЪЪ РОТЪЛЪ, КАРЕА

мі се пѣреа атѣт де віне свѣтоаре ка ші венедіана. ДА ПРѢА ШКОЛАРІ ВЪЗЪІЪ ПЕ МАІ МЪЛДІ КЪ ТРЪСЪРІ ПЪІНЕ ДЕ СПІРТ ШІ ДЕ ВІАДЪ. ДІ ПРѢА ПРОФЕСОРІ ВПІІ ДА МІ КОМПЛІНІА ІДЕАЛЪА ДЕ ВЕНЕДІАТІН; ВПІІ КЪ О КЪВТЪТЪРЪ ДАФОКАТЪ ВЪДЕА О ВІОІЧЪНЕ КЪ ТОТЪА МЕРІДІОНАЛЪ. АМ АТІНЪ МАІ СЪС, КЪ СЕМІНАРІЪА АЧЕСТА ЕСТЕ СІНГЪРЪА АШЕЗЪМЪНТ ДЕ ДАВЪЦЪТЪРЪ ПЕНТРЪ ГРЕКО-ВНІДІ, ШІ МАІ АДАОР, КЪМЪКЪ ДОІ ДІН ЛАМЪРА ШКОЛАРІМОР СПРЕ ДАКЕІЕРЕА ДАВЪЦЪТЪРІМОР ЛОР СЕ ТРІМІТ ЛА ВІЕНА КЪ КЕЛТЪІАЛЪ ДА ПЪРЪТЪЕАСКЪ.“

„Еѣ мерсеіѣ ла Блаж къ пѣдежді каре мѣаѣ рѣмас. Еѣ маі мѣ темѣам, къ да ініміле ротънімор се вор фі дпрѣдъчѣнат вѣеле свѣеніре, де векеа недрептате, къмкъ ачест попор деспоіат де цара са пріп магіарі ва авате дела сіне пентрѣ тотдеазна орі че ідее де комънікаціе къ семіндіа давінгътоаре, де кареа ел аѣ рѣмас деспѣрдіт ші кареа акъма да дитімпілЪ. Еѣ мѣ дакредіндаіѣ, къ преодімеа п'ар пѣтрі ачѣастъ вѣр націоналЪ, кареа да прѣ дѣрапі аѣ моцѣеніт аша диделѣпгат. Еа се дѣ дѣпъ евінемінте; еа (преодімеа) рекъноацѣ, къ магіаріі, каріі де зна мѣе ані сѣнт домні аі дѣреі, пѣ о маі пот пѣрѣсі. Еа цѣне къ еі, ші ащептѣнд вѣіторіѣл чере ажѣторіѣл лор. Сімдемінтеле ачѣстѣа сѣнт ла преодімеа ѣнітъ сінгъларе. Парѣа чеѣалалтЪ а преодімеі грѣчѣщі, каре пѣ ѣ къ тотѣл скѣпатъ де інфлѣндѣ стрѣіпЪ, дакъ п'аѣ пріміт ачѣсте ідеі нѣѣ. Ла амѣаза Трансілваніеі с'аѣ формат о партіѣ ротълЪ фѣкъндѣші вп орган да Газета де Трансілваніа, кареа есе дела 1838 да Брашов. ДА ОКІІ АЧѣСТЕІ ПАРТІДЕ МАГІАРІІ СЪНТ ОАСПЕДІ НЕПЪКЪЦІ, КАРІІ Аѣ ВЕНІТ ПЪМАІ СПРЕ

*) Нѣ сѣртанѣл, п'аѣ авѣт а фѣче къ філософіа пічі декѣт, фѣсесе професор ла северісіма теологіе догматікЪ, іар маі ла вртѣ се арѣпкѣсе асѣпра полігічеі спре неавзіта са непорочіре.
Реч.

а къшпа копѣсѣ дн патріе; всърпаторі стръні, каріи стаѣ кѣтръ ромъні дн ачелаш репорт ка ші тѣрчіи кѣтръ раіалі. Оатені о ачеціа пѣ вагъ de сѣатъ, къ еі дн некѣмпѣтѣл патриотісѣмълі лор devin патриоді рѣі. Ачѣаста ліо спѣл лор ші ромъніи чѣі лѣмінаді рѣспѣзѣтѣнд фоеіеі дн Брашов дн газетеле Клѣжѣлѣі. Карѣ ар пега фаптеле ачѣстѣа, естѣ дндрѣнтат de поі ла газетеле транспіланѣе. Bezi Gazeta de Transilvania ші Erdélyi Hiradó dін 1842. — Магіарі ші ромъні сѣлѣт четъдені аі ачелѣіаші патріі. Еі се лѣптаръ зп шір de ваекѣрі спре апѣрареа комѣнеі лор патріі. Дѣстѣл de днделѣпгат ді дѣсѣвінѣ днвекіта зрѣ: днтрѣніреа днчѣпѣтъ не къмпѣл сѣпѣелѣі сѣвѣршаскъсе дн пачѣ. De кътѣва ідеіме de копѣпире вор прінде лок, атѣпчі повілітеа магіаръ сѣ се ціе порочітѣ, къ с'аѣ прічѣпѣт а фачѣ ѣптеіѣл паш. Еа аѣ къпоскът, къ акѣп пѣ маі естѣ тімпѣл, знде о чѣатъ de осташі днтр'о сінгѣрѣ вѣтѣліе пѣтѣа німічі фінда зпѣі падіі, ші къткъ дакъ зп попор пріп къчѣріре дші поате адеѣ лок не пѣтѣпѣтѣл de вірвіндѣ, ел дпсѣ п'аре дрѣнтѣл а къпрінде тоате локѣріле. Дн діета дін зрѣтѣ, дн Іанѣаріе 1843 баронѣл Dіonісіе Kemény зпѣл дін чѣі маі вѣні ораторі рогті днтрѣ стрігѣрі de плѣчѣре а адѣпѣреі нещѣ къвінте, не карѣ ромъніи пѣ ле вор зіта.“

„Дн време чѣ арістократіа магіарѣ ѣа дпсаш се невоіѣше а фачѣ, ка ст се щѣаргѣ зрѣтѣріле къчѣріреі, ѣ проа de днсетѣпат, къ колоніціі сасі каріи аѣ фост кіѣтаціі къ пачѣ дн ачѣа царѣ гѣвѣрпачѣ de леці карѣ къпоскъ егалітате ѣенѣралѣ пѣ днчѣатѣ а тракта не ромъні ка не зп

попор днвінс ші сѣпѣс. Естѣ зп проверѣ къпоскът: Тіранісѣмъл четъденілор естѣ чѣл маі рѣѣ дін тоате.“

„Іоан Бов епіскопѣл греко-зпіділор ші Герасім Адамовіч епіскопѣл греко-зпіділор ащѣрпѣрѣ ла 1791 о рѣгѣміпте кѣтрѣ днпѣратѣл. Еі дн рѣгарѣ, ка сѣ дѣтерміне лѣтѣзріт позіціа ромънілор дн Трансіланіа. Черѣреа ачѣаста се пропѣсе ла діѣтѣ, карѣа дѣпѣ къвінтеле артіколѣлѣі 6 дѣла 1744 дѣкларѣ, къ ромъніи дн ачѣа царѣ пѣ фак падіѣ осевітѣ, чі комплінескъ къте о парте а падіѣі, не а кърѣі пѣтѣпѣт лѣкѣіескъ. Се рекѣпоскъ, къ ромънѣл повіларѣ прівілеціѣріле повілѣлѣі магіар ші дѣранѣл ромън сѣ фіѣ трактат днтокта ка дѣранѣл магіар ші сас.“

„Ла 1. Фѣвр. 1843 епіскопѣл Лѣмені дѣла Блаж ші Мога епіскопѣл дін Сівіѣз трасѣрѣ дін поѣ лѣареа аміпте а діѣтеі асѣпра ачѣстѣі кавсе. Еі дѣдѣрѣ дрѣнтате магіарілор каріи аѣ рѣспѣктат леѣѣа дѣла 1791, днр дѣскрісѣрѣ апѣсарѣа чѣ ар авѣа а сѣфѣрі ромъніи лѣкѣвіторі дн пѣтѣпѣтѣл падіѣі сѣсеціі. Рѣзімаціі не леѣѣа дѣла 1791, карѣа фѣсѣсе вотатѣ къ копѣпѣтѣіреа сасілор, чѣрѣрѣ пѣптрѣ ромъні днпѣртѣшіре de дрѣнтѣріле четъденілор сасі, лок ка тѣѣѣларі дн корпорациіле орѣшѣне, ші парте дін хотарѣле комѣнітѣцілор сѣсеціі. Маі днколо прѣтідѣсѣрѣ, ка каса падіѣі сѣсеціі сѣ дѣа ажѣторіѣ стѣденілор ші преоцілор de леѣѣа греакѣ, ші ка зѣчѣіала плѣтїтѣ de ромънѣл дѣран сѣ пѣ фіѣ лѣзатѣ de попіі сѣсеціі, чі de попіі ромънѣшї. Е de доріт, ка діѣта чѣа маі дѣапроаѣ сѣ дѣслѣѣе ачѣстѣ днкъркътѣрї, ші ка спіртѣл дрѣнтѣдѣі, карѣа днсѣфѣлѣ не діѣта дін зрѣтѣ, сѣ допніаскъ ші дн пѣѣле сѣѣтѣрі.“

„Noi nu ascundem interesul ce ni-l
 dăseală români noi (франгозилор). Ън
 попор romanik ка ши noi, лъкъіеск пѣп-
 маі дн Ungaria ши дн Transilvania, чи ши
 дн Besarabia, дн Moldavia, дн Цара ромъ-
 неаскъ ши дн алте провинції тѣрчеці. Еі
 пѣтѣрѣ чіпчі мільіоне сѣлете. Ъпеле інімі
 повіле се окѣпѣ къ вїіторїал ачестві попор
 рѣспѣндіт ши де о мїе ані ровіт. Ъніі дші
 дкїпѣіеск зп фелїѣ де репѣвлїкъ федера-
 тивѣ а къреї сімѣзреле (міжлокѣл) сѣл
 факѣ Moldavia ши Цара ромънеаскъ. . .“
 (Ачі зрмеазѣ проїектѣдїле політїче а з-
 пора, пѣптрѣ а кърор къпоащере сѣнтет
 сіліді а дндрепта не чїтіторїал ла оріцінал).

(Ва зрма.)

DOMNŪLE REDACTOR!

(Днкеїере.)

Тоате ачестѣа фїнд треава вїіторїмеї
 а ле крїтїка ка пре піще зрме шкїопѣнде
 але сѣлѣчзней оменѣці, noi іа сѣ vedem
 чїнеї прїчина де астѣел де днкъркѣл фїсікъ
 ши морѣлѣ, продѣсе ка адаос песте пѣпо-
 рочїреа зпзі паціон аѣзрїсіт де соартѣ ка
 чел ромънеск?

Прїчина прїчїнеї, о поате обсерва ши
 чел маї дїградат де рангѣл кълѣтреї ши
 голїт де лъкъѣл къпоцінцелор: къткъ ре-
 леѣѣа рѣпосѣнд с'а'нгронат дн 'морѣлѣн-
 тарїѣл етїкетїк; іарѣ дїморѣлѣл днсѣлѣдіт
 де атеїстѣл фїлософїк дїспотїстѣл къ тїрѣ-
 нїеа чеа маї класїкъ. —

Че трѣвїе дарѣ сѣ фачет: ка сѣ ре-
 пѣвїезе моарта ши сѣ дестропѣт десѣрѣлѣ
 вѣравѣрїлор сѣргїзнїнд не-дѣмнезеїреа дїп
 пѣшѣнтѣа фѣлѣдїнцїеї? Nїмїк алт, дѣкѣт

стрѣтѣрар днволдїнд трѣндѣвїреа клерїкъ
 ши дїсчїплїнѣнд'о къ реформа чеа маї пѣ-
 трївїтѣ де 'наїнтарѣа зпзі попор дїморѣлѣ-
 сат; дар ка сѣ аїѣѣ пѣцїне пре чїне стрѣ-
 тѣра ши дїсчїплїна, къвїїнда чере пѣапѣра:
 днфїїндареа де фондѣрї релѣціоасе, дїп кѣ-
 ре сѣ се повїлезе кълѣтѣра клерѣлѣ ши плат
 лѣкрѣторїлор дн вїеа Домнѣлѣ; пѣптрѣ кѣ
 сѣ аїѣѣ дндемн спре преодїе ши дїнтрѣ
 бѣрѣвадїї чеї лѣмінѣді ла мїнте, кълѣтїваді
 ла інімѣл, релѣціоші къ сѣлѣтел, къвїоші
 къ пѣравѣрїле; днвѣскѣді дн къвїїнда еѣла-
 вїеї, а къчерпїчїеї ш'а фрїчїї лѣї Dѣмнезеї;
 ши tot'odatѣ патѣралїсѣді къ дарѣл кре-
 дїнцїеї, а пѣдѣжѣї ш'а драгостѣї чеїї кре-
 щїнѣці, карїї вор фї дндѣстѣлѣді а днвѣца
 попорѣл атѣт къ къвѣнтѣл кѣт ши къ
 пїлда; къчї пѣмаї къ пропосїтѣл днлѣнфат
 де кълѣтѣрѣ саѣ 'мпїлат де перозїе ши къ
 вр'о 10—15 банїді де порѣтѣ шѣлѣді ка
 фїе-към анѣл, vedem, къ маї тѣре вѣзѣ ши
 мерїт арѣ зп чоройѣ саѣ чокойѣ воїереск,
 дѣкѣт зп преот саѣ кълѣгѣр ромънеск. —

Дїп карѣа прїчїнѣл преа фїреѣце зрмеазѣ:
 ка соарта преодїеї, — а пѣатѣлѣї че-
 лѣї сѣлїт ши 'мпѣрѣтеск, — сѣ фїе кѣтро-
 пїтѣ де сімонїа вѣрѣѣдїелор челор маї не-
 воїеашї дїнтрѣ ромънї, карїї не авѣнд алт
 тоѣрѣ де сігѣранцѣ а трѣї дн лѣтѣа чеа
 кїнѣтѣ де пѣдрептѣте ш'а се вѣлѣвѣпї къ
 сѣѣерїнцїеле оменїтѣцїї, сіліді сѣлт а се
 преодї саѣ кълѣгѣрї, къ скоп: ка сѣ скапе
 де тїрѣнїеа жѣѣзрїлор ш'а тѣпкъторїлор;
 іарѣ ч' о фї даторїеа преодїеї саѣ а кълѣ-
 гѣрїеї, ачѣѣа къ тѣре респект се пѣстрѣа-
 зѣ дн сѣїнтеле кърдї, чїне вреа сѣ шїе
 чїтѣаскъ; къчї ачѣастѣ дрегѣторїе днпалѣ
 ши даторїе жѣратѣ, — карѣа ши змерїї дн-
 цѣрѣці се 'нковоаїе ши се кѣтрѣмѣрѣ а о

пърта, — пз пзмай дн мптеа попей ш'а
сфжнтвлѣ, — че'ши аре аствѣи квцетвл
рѣспандит дн серндаре ш'и 'н алте спе-
квлм ш'и интересе лзменцѣ — пз 'нкапе, чѣ
паре-ми-се: кѣ п'аре лок кѣар нѣчѣ ла алте
трепте вѣсерѣенцѣ, а кѣрор помпоасѣ стрѣ-
лвчѣре, ар [тревѣи с'арвнче не- пѣсареа
дѣогъшѣтъ ла о парте ш'и зѣдѣрнѣчѣеа по-
лѣтѣкѣ прѣвѣледѣнд'о дн пенсѣе, сѣ се стрѣ-
дѣаскѣ кѣ маѣ маре вѣгаре де сеамѣ а
днгрѣжѣ де оѣделе челе рѣпѣноасе де рѣѣеа
полѣгамѣкѣ, стрѣкате де гѣлвезаа дѣморалѣ,
гѣтврѣѣате де катарвл преледѣѣос, вѣтѣо-
пате де гѣргѣрвл крѣматѣкѣ ш'и дѣлѣчѣте
де кѣпкѣереа волтерѣстѣкѣ; рѣндѣнд чѣ-
ванѣ харнѣчѣ ш'и вѣгѣеторѣ; стрѣнгарѣ де-
щепцѣ ш'и не дѣплѣшѣ; вачѣ прокопсѣдѣ ш'и
'ндедѣенцѣ; свхат 'твемшвгат ш'и сѣпѣтос;
пѣтредѣ хрѣнѣтор ш'и д'ажвнс; аер кѣрат
ш'и адѣит де зѣфѣрвл пѣлдеѣ пѣсторале; апѣ
вѣпѣ ш'и 'ндѣлчѣтъ кѣ сареа евангелѣкѣ;
тоѣеаг аменѣндетор спре фѣрѣреа де пѣ-
шѣне венѣноасѣ ш' апѣ клѣчѣтъ; флѣѣер
тѣжнѣжѣитор спре ѣзгонѣреа клѣпочѣреѣ сом-
пале; адѣност днѣтрѣт цапѣо ш'и асѣгврат
кѣ окротѣре де орѣ че вѣжелѣи вѣфороасе,
че пот продѣвче днѣтѣмплареа саѣ скѣм-
вареа тѣмпоралѣ; ш'и 'ндрѣспедѣ а пѣпта
тоате гадѣнѣле пѣтвлате ш'и 'нкѣввате дн
вѣлѣрѣѣле патѣмѣлор дерѣпѣпѣтѣоаре де ле-
цеа ш'и кредѣвца крѣщѣнѣтъдѣнѣ; ка пѣ кѣ-
рѣнд с'аѣ маѣ тѣрзѣѣ сѣ се поменеаскѣ кѣ
тѣрла пѣстѣѣтъ, тѣрта кѣрѣдѣѣтъ, цапѣи сѣ-
грѣмадѣ, вѣрвѣчѣи трѣлѣтѣдѣи, оѣле сѣмѣркѣѣте,
препелеакѣл пѣкѣтѣрѣи, краканѣле фѣрѣпте,
кѣжва тѣчѣпате, прѣмѣваратѣкѣл пѣржолѣт,
стѣпа арсѣ ш'и стаѣлѣл вѣзѣпат де лѣпѣ
аравѣченцѣ днлѣжпадѣ кѣ флѣчѣ де мѣел. —

De dorit dar fiind днфѣѣндареа де
фондѣрѣ реледѣѣосе де ажѣнс ш'и оаре кареа
реформѣ дн organicacia еклѣсѣастѣкѣ, спре
ствѣвлѣреа релелор днтрѣвѣнѣдѣтрѣи ш'и зѣ-
вѣлареа десѣрѣжѣвлѣ сѣмонѣкѣ, рѣтѣжѣв хрѣ-
нѣнд сперандѣ: кѣткѣ тоатѣ мажорѣтатеа
вѣрвѣаѣлор днделѣенцѣ ш'и дорѣторѣ де дн-
пайнтареа неамѣлѣи ромѣпеск, сѣмѣнд жѣсѣе-
татеа реледѣеѣ ш'и стрѣкѣчѣвнеа чеа не пѣл-
дѣѣтъ а пѣравѣтрѣлор, че провѣне дѣн лѣпса
ш'и дѣфѣмареа ачелеѣа; ш'и кѣпоскѣнд про-
пѣсѣл ачѣста а фѣи вѣн ш'и рѣспѣнѣзѣтор ла
довѣждѣреа челор дорѣте, пѣ вор днѣтрѣ-
зѣеа проѣктѣнд мѣжлоаче*), прѣн каре сѣ
се днфѣѣндезе фонд реледѣѣос ш'и регѣла-
мент дѣхвонѣчѣск спре скопѣл помѣнѣт;
щѣнд преа вѣне, кѣ карактервл реледѣеѣ
modifѣкѣ тоате скѣдѣрѣле тѣнѣ пѣаѣе ш'и
ствѣвѣеазѣ орѣ че авѣзѣрѣи, вѣдѣѣрѣи ш'и крѣ-
те; ѣарѣ алтѣнтрѣлеа п'ам трѣвѣнѣдѣ де
dovezi: vase, сѣмѣдѣ ш'и пѣпѣѣе орѣ ш'и чѣне
нефѣрѣчѣта старе дн кареа се афлѣ аствѣи
вѣедѣи ромѣнѣи, дѣн прѣчѣна кѣсѣторѣлор сѣв-
дѣѣте прѣн електрѣсѣаѣа полѣгамѣкѣ ш'и десѣ-
фрѣжѣл пѣравѣтрѣлор днсѣфлѣдѣт де атеѣстѣл
фѣлѣсофѣкѣ.***) ш. а. ш. а.

1845. Noembrie 25.

Ъкѣлѣр.

*) Мѣжлоачеле сѣнт проѣктате маѣ де демѣлт,
днѣкѣ де кѣтрѣ преа фѣрѣчѣдѣи днтрѣ помѣ-
нѣре стрѣмошѣи пощрѣи, карѣи — днѣдѣнпѣдѣ
де евлѣвѣа крѣщѣнеаскѣ аѣ днфѣѣнѣат дн прѣн-
дѣпате атѣтеа монастѣрѣи ш'и скѣтѣрѣи, ш'и де
днзѣстрарѣ кѣ фѣндѣдѣи грасе, спре скопѣрѣи
тѣжнѣгѣѣоаре де сѣѣлет, дн фаворѣл вѣсерѣѣи
лѣѣ Хс.

Авторѣл.

**) Мѣѣтѣи плаче сѣ пропѣнд сѣвѣстанѣвѣлѣ фѣло-
софѣе, фѣлозофѣе; дѣн кѣзѣсѣ; кѣ вѣнѣ дѣнтре
фѣлѣсофѣи, дн лок сѣ фѣе ѣзѣиторѣ де днѣ-
делѣенчѣне дѣпѣ пѣтѣреа че поартѣ, дѣжнѣи сѣ
формеазѣ фѣлозофѣи, адекѣ: ѣзѣиторѣ де дн-
тѣперек.

Авторѣл.